

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 148/21
Λουξεμβούργο, 2 Σεπτεμβρίου 2021

Απόφαση στην υπόθεση C-350/20
Ο. D. κ.λπ. κατά Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι είναι κάτοχοι ενιαίας άδειας εργασίας, χορηγηθείσας δυνάμει της ιταλικής νομοθεσίας για τη μεταφορά οδηγίας της Ένωσης στο εσωτερικό δίκαιο, δικαιούνται το επίδομα τοκετού και το επίδομα μητρότητας που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία

Οι ιταλικές αρχές αρνήθηκαν να χορηγήσουν επίδομα τοκετού και επίδομα μητρότητας σε πλείονες υπηκόους τρίτων χωρών νομίμως διαμένοντες στην Ιταλία, κατόχους ενιαίας άδειας εργασίας χορηγηθείσας δυνάμει της ιταλικής νομοθεσίας για τη μεταφορά της οδηγίας 2011/98¹ στο εσωτερικό δίκαιο. Ως αιτιολογία για την άρνηση αυτή προβλήθηκε το γεγονός ότι, αντιθέτως προς τις απαιτήσεις του νόμου 190/2014 και του νομοθετικού διατάγματος 151/2001, τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος.

Πράγματι, δυνάμει του νόμου 190/2014, ο οποίος θεσπίζει επίδομα τοκετού για κάθε γεννηθέν ή υιοθετηθέν τέκνο, το επίδομα καταβάλλεται μηνιαίως στους Ιταλούς υπηκόους, στους υπηκόους άλλων κρατών μελών, καθώς και στους υπηκόους τρίτων κρατών οι οποίοι είναι κάτοχοι της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, έχει δε ως σκοπό την ενθάρρυνση της γεννητικότητας και τη συμβολή στις δαπάνες για τη στήριξή της. Το νομοθετικό διάταγμα 151/2001 χορηγεί επίδομα μητρότητας, για κάθε τέκνο το οποίο γεννήθηκε από την 1η Ιανουαρίου 2001 ή για κάθε ανήλικο ο οποίος έχει τοποθετηθεί σε ανάδοχο γονέα με προοπτική την υιοθεσία ή έχει υιοθετηθεί χωρίς προηγούμενη τοποθέτηση, στις γυναίκες οι οποίες διαμένουν στην Ιταλία, είναι Ιταλίδες υπήκοοι ή υπήκοοι άλλου κράτους μέλους της Ένωσης ή είναι κάτοχοι άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος.

Οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών προσέβαλαν την απορριπτική αυτή απόφαση ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων. Στο πλαίσιο των διαφορών αυτών, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία), κρίνοντας ότι το σύστημα του επιδόματος τοκετού αντιβαίνει σε πλείονες διατάξεις του ιταλικού Συντάγματος, υπέβαλε στην κρίση του Corte costituzionale (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Ιταλία) ερωτήματα για τη συνταγματικότητα του νόμου 190/2014, καθόσον ο νόμος αυτός εξαρτά τη χορήγηση του επιδόματος τοκετού στους υπηκόους τρίτων χωρών από την προϋπόθεση να έχουν οι εν λόγω υπήκοοι την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος. Για τους ίδιους λόγους με εκείνους που αφορούν το επίδομα τοκετού, το τελευταίο αυτό δικαστήριο επελήφθη επίσης ενός ερωτήματος περί συνταγματικότητας του νομοθετικού διατάγματος 151, το οποίο αφορά το επίδομα μητρότητας.

Εκτιμώντας ότι η απαγόρευση των αυθαίρετων διακρίσεων και η προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας, τις οποίες εγγυάται το ιταλικό Σύνταγμα, πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα των δεσμευτικών στοιχείων που παρέχει το δίκαιο της Ένωσης, το Corte costituzionale ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει το περιεχόμενο του δικαιώματος πρόσβασης στις κοινωνικές παροχές που κατοχυρώνει το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης στον τομέα της κοινωνικής

¹ Οδηγία 2011/98/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος (ΕΕ 2011, L 343, σ. 1).

ασφάλισης, το οποίο παρέχεται από το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/98 στους εργαζομένους από τρίτες χώρες².

Με την απόφασή του, η οποία εκδόθηκε από το τμήμα μείζονος συνθέσεως, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει το δικαίωμα των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι ενιαίας άδειας να λαμβάνουν, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/98, το επίδομα τοκετού και το επίδομα μητρότητας που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας 2011/98 συγκεκριμενοποιεί το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης που προβλέπεται στο άρθρο 34, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το ζήτημα αν η ιταλική νομοθεσία είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να εξεταστεί μόνον υπό το πρίσμα της οδηγίας αυτής.

Δεύτερον, δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διάταξης της οδηγίας, η οποία παραπέμπει στον κανονισμό 883/2004³, προσδιορίζεται από τον τελευταίο αυτό κανονισμό, το Δικαστήριο διερευνά αν τα επίμαχα επιδόματα τοκετού και μητρότητας συνιστούν παροχές εμπίπτουσες στους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που απαριθμούνται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

Όσον αφορά το επίδομα τοκετού, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η παροχή αυτή χορηγείται αυτομάτως στα νοικοκυριά που πληρούν ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια καθοριζόμενα από τον νόμο, χωρίς να γίνεται καμία εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των προσωπικών αναγκών του αιτούντος. Πρόκειται για παροχή σε χρήμα η οποία σκοπεί ιδίως, υπό τη μορφή συνεισφοράς του κράτους στον οικογενειακό προϋπολογισμό, στην ελάφρυνση των βαρών που συνεπάγεται η συντήρηση ενός νεογέννητου ή υιοθετηθέντος τέκνου. Το Δικαστήριο συνάγει εξ αυτού ότι το επίδομα αυτό συνιστά οικογενειακή παροχή, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ι΄, του κανονισμού 883/2004.

Όσον αφορά το επίδομα μητρότητας, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι για τη χορήγηση ή μη του επιδόματος αυτού λαμβάνονται υπόψη, εκτός από την μη λήψη επιδόματος μητρότητας συνδεδεμένου με σχέση εργασίας ή με την άσκηση ελευθερίου επαγγέλματος, οι πόροι του νοικοκυριού στο οποίο ανήκει η μητέρα βάσει αντικειμενικού και εκ του νόμου καθοριζόμενου κριτηρίου, ήτοι του δείκτη της οικονομικής κατάστασης, χωρίς η αρμόδια αρχή να μπορεί να λάβει υπόψη άλλες προσωπικές περιστάσεις. Επιπλέον, το επίδομα αυτό σχετίζεται με τον κλάδο της κοινωνικής ασφάλισης τον οποίο αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 883/2004.

Το Δικαστήριο καταλήγει ότι το επίδομα τοκετού και το επίδομα μητρότητας εμπίπτουν στους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης για τους οποίους οι υπήκοοι τρίτων χωρών τους οποίους αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της οδηγίας 2011/98 απολαύουν του δικαιώματος ίσης μεταχείρισης που προβλέπει η οδηγία αυτή.

Λαμβανομένου υπόψη ότι η Ιταλία δεν έκανε χρήση της ευχέρειας που παρέχει η οδηγία στα κράτη μέλη να περιορίζουν την ίση μεταχείριση⁴, το Δικαστήριο κρίνει ότι η εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία αποκλείει τους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών από τη χορήγηση των ως άνω επιδομάτων δεν συνάδει με το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο ε΄, της οδηγίας αυτής.

² Οι εργαζόμενοι αυτοί είναι εκείνοι τους οποίους αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β΄ και γ΄, της εν λόγω οδηγίας, ήτοι, πρώτον, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί σε ένα κράτος μέλος για άλλους σκοπούς πλην της εργασίας, οι οποίοι λαμβάνουν άδεια εργασίας και κατέχουν άδεια διαμονής σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1030/2002 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών (ΕΕ 2002, L 157, σ. 1), και, δεύτερον, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί σε ένα κράτος μέλος με σκοπό την εργασία.

³ Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1).

⁴ Η ευχέρεια αυτή προβλέπεται στο άρθρο 12, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2011/98.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582